

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravilništvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemani velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za polleta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši.

Izhaja po trikrat na teden: sicer v torek, četrtek in soboto.

Deželni zbor kranjski.

imel je v četrtek 7. t. m. ob 10. uri dopoldne svojo drugo sejo, ktere se je vdeležil v imenu vlade g. deželni predsednik Winkler pa vladni komisar grof Pace. G. dež. glavar grof Thurn predlaga, da bi se zapisniki po dosedanji navadi brali enkrat v slovenskem enkrat v nemškem jeziku. Ker ni ugovora, prebere zapisnikar g. Pfeifer zapisnik zadnje seje v slovenskem jeziku. Se odobri. Potem naznači g. deželni glavar, da mu je dr. Vošnjak s tovariši svojimi izročil sledečo interpelacijo, ki jo zapisnikar takoj prebere:

Interpelacija

do preblagorodnega gospoda c. kr. deželnega predsednika.

Potekla bode v kratkem šestletna doba, za katero so bili imenovani c. kr. okrajni šolski nadzorniki. V tem času se je slavno c. kr. učno ministerstvo lahko prepričalo, da se ljudske šole in učitelji niso tako nadzorovali, kakor je želeli v prosepah ljudskega šolstva. Nadzorniki so morali pred vsem opravljati svojo lastno aktivno službo in vsled tega jim ni bilo mogoče vso svojo pozornost obračati na nadzorovanje šol, ker jim je ta posel bil le postranska naloga. Spoznavši nedostatke, ktere so se tudi v drugih deželah prikazale, kjer so bili nadzorniki vzeti iz aktivnega učiteljskega osebja ter zraven svojega glavnega opravila se le postransko pečali z nadzorništvom, je c. kr. učno ministerstvo uže v nekterih deželah okrajno šolsko nadzorstvo tako urejalo, da je nastavilo za več šolskih okrajev skupaj enega nadzornika, ki pa za čas nadzorniške službe nima drugega posla, nego pečati se z nadzorstvom. To se je dozda zgo-

dilo na Nižje-Avstrijskem, Štajarskem, Primorskem, Solnograškem itd.

Gledé na to, da bi tudi za Kranjsko ljudsko šolstvo jako koristno in potrebno bilo, da dobi okrajne nadzornike, kateri bi nezadržani in nemoteni po družih opravilih vse svoje moči in ves svoj čas žrtvovali šolskemu nadzorstvu; gledé dalje na to, da mora sicer po šolski postavi imeti vsak šolski okraj svojega nadzornika, a lahko eden in isti nadzornik več okrajev nadzoruje; gledé konečno na to, da bi se stroški za nadzorstvo prav nič ne pomnoževali, ko bi mesto sedanjih 11 nadzornikov, ki dobivajo po 400 gl. na leto — se nastavili za celo Kranjsko deželo le trije ali štiri c. kr. nadzorniki s primerno plačo, vprašajo podpisani preblagorodnega c. kr. deželnega predsednika:

Ali bi ga ne bila volja, visokemu c. k. učnemu ministerstvu priporočati, da namesto sedanjih ednajst nastavi za celo deželo le tri ali štiri samo za ta posel odločene c. k. okrajne šolske nadzornike?

V Ljubljani, 7. septembra 1882.

Vošnjak, Klun, Robič, Pakiž, Poklukar, Pfeifer, Navratil, Potočnik, Svetec, Laurenčič, Bleiweis, Zarnik, Grasselli, Detela.

Gospod deželni predsednik odgovori, da bode na to interpelacijo dal odgovor, ko bode od ministerstva zvedel njegovo mnenje. Prestopivši na dnevni red naznači deželni glavar, da so cesar potrdili postavo o odkupu bira in da bode ministerstvo državnemu zboru izročilo postavo za oproščenje dotičnih pisem od pristojbin, ob enem pa tudi izdelalo poduk ali inštrukcijo za davkarije. Dalje izroči deželni glavar došle peticije ali prošnje raznim od-

sekom. Prošijo pa: Občina Dovje podpore za zidanje nove šole, občina Stari trg pri Poljanah in sosedne vasi za most čez Kulpo pri Kotu-Blaževcah, ribniški čebelorejci za odpravo taks, ki jih nekatere občine pobirajo od čebel, kmetijska družba za štipendije učencem na podkovski šoli, občine Stražiše, Besnica in Mavčice podpore za po toči poškodovane vasi. Za tem se več predlogov reši v prvem branji in se brez ugovora izročé finančnemu odseku: 1. računski sklepi kranjskih vstanovnih zakladov za l. 1881, 2. proračun gledišnega zaklada za l. 1883, 3. računski sklep deželne vino- in sadjerejske šole na Slapu za l. 1881, 4. glavni pregled gospodarjenja s premoženjem deželnega zaklada in njegovih podzakladov za l. 1881, 5. računski sklep normalno šolskega zaklada, 6. prošnja služabnikov c. kr. višje realke za dovolitev prve petletnice, 7. prošnja Zgorenjega Kašlja za podporo 400 gl. za most čez Ljubljaničo, 8. proračun deželnega zaklada in njegovih podzakladov za l. 1883. — Poročilo deželnega odbora o postavi zaradi zatiranja ali zamorjenja predenice (deteljne žide) in bodečega osata se izroči gospodarskemu odseku. G. deželni glavar potem naznači, da poročilo o delovanju deželnega odbora še ni natisnjeno, in prosi dovoljenja, ga takoj v pretres izročiti v ta namen izvoljenemu odseku. G. Kaltenegger pa dostavlja, da se bodo morali nekateri oddelki tega poročila izročiti še drugim odsekom. Zbornica pritrudi nasvetu glavarjevemu z dostavkom g. Kalteneggerja vred. Naznačivši, da bode dan in dnevni red prihodnje seje gg. poslancem sporočil pismeno, deželni glavar ob 11. uri sklene sejo.

Spomini na veliko slovansko romanje v Rim l. 1881.

(Spijanje M. Mihaeljev.)

(Dalje.)

Krajepisne črtice Rima: ulice, trgi palače in vodometi.

10. Piazza Navonna. Je naj dražji in naj veličastniši trg v Rimu. Gregor XIII. je ozaljšal ta trg z dvema krasnima vodometoma. Eden je sestavljen iz dveh silno velikih vodoshramb iz marmorja, ena nad drugo. Sred tega vodometu stoji morski bog, ki drži delfina za rep, so pa še 4 drugi morski bogovi, ki bljavajo vodo. Papež Inocencij X. je dal postaviti sred trga še drugi prekrasen vodomet. Sestavljen je iz okrogle in prostorne vodoshrambe, sred ktere je prevrtna velika skala na štirih straneh, kjer je viditi enega pomorskega konja in na drugi pa leva, vse iz marmorja. Vrhu skale se vzdiguje obelisk iz rudečega granita s hieroglifi, prepeljan iz Egipta ter postavljen od cesarja Karakale v njegovo dirjalske, (gledišče), kjer je bil najden. Ob

straneh skale se vidijo 4 velikanski kipi, narejeni po načrtu Berninija, predstavljajoči štiri velereke: Ganges-a (v Aziji) Nil-a (v Afriki) la Plato (v južni Ameriki) in Donavo. To je kaj tako veličastnega, da se človek ne more nagledati.

11. Trg Pantheon. (Srečnega sem se štel, da sem bival 5 dni s svojimi tovarši na tem znamenitem trgu!) Imenuje se tudi „della Rotonda“, tako imenovan po okroglem tempeljnu, ki je bil postavljen vsem malikom, zdaj pa posvečen Mariji Devici in vsim svetnikom mučenikom. Spred je vodomet z obeliskom. Vodomet je bil postavljen na povelje Gregorja XIII. po umetniku Longhu.

Obelisk s hieroglifi je pa postavil Klement XI. Na tem trgu se prodaja zelenjava in sadje. Tú smo včasih pili limonino vodo in neko pijačo imevovano „giardino d' Italia“, (vrt Italije) nek „miš maš“ po našem; pa mož in žena, ki sta tú prodajala omenjene hladilne pijače, nas sta kaj namrdano in neprijazno gledala, brž ko ne sta bila zmés one drhali,

ki je prišla 1870 v Rim, ktero imenujejo Rimljani „buzurre“ t. j. kričače.

12. Piazza del Pasquino. Dobila je ime po nekem starem kipu, ki je po zobu časa zelo oškodovan in ki je bil imenovan Pasquino, kakor se je klical nek krojač, ki je imel veselje delati zabavljice ali „satire“ ter zbadati z besedami one, ki so hodili memo njegove šivarnice. Na isti kip so začenjali Rimljani nabijati svoje zabavljive reke, od česar so dobile burke in zabavljive pesmi ime „pasquinate“.

13. Piazza del popolo. Imenuje se tako v dvojnem pomenu „ljudski trg“, ali pa po drevesu „topola“, ki se v laščini imenuje tudi „popolo“, (lat. populus) ker se pride po cesti Flaminia skozi „porta del popolo“, naravnost na ta trg. V sredi je ozaljšan z obeliskom iz rudečega granita, ki je bil pripeljan iz Heliopolja*) v Rim ob času cesarja Augusta. Sikst V. ga je vkazal poteguiti iz kraja, kjer je ležal zlomljen, ter ga je dal skup skle-

*) To grško ime pomeni „mesto solnca“, ker so tú častili stari Egipčani solnčnega boga.

O ruskih socijalnih razmerah.

Kdor s paznim očesom motri bratski ruski narod, mora z žalostnim srcem priznati, da ima ta energičen, vstrajen in žiljav narod v sebi razjedajočega črva, ki mu bolj grozi kot vsi vnanji sovražniki. Ta črv je njegov žalostni socijalni položaj; in o njem hočemo tu nekoliko spregovoriti. Da bi pa nikdo ne mislil, da prečrno gledamo ali celo zajemamo iz nemških Rusom sovražnih virov, hočemo citirati rusk liberalen list, pridevši mu nekoliko svojih opazk. Najbolj razširjeni politični tednik „Luč“ piše v zadnji nam došlej številki:

„Nihilizem je rana, razjedajoča telo velike Rusije. A nihilizem ni pal na nas liki toča iz oblakov, niti se ni izza meje k nam vtihotapil, nego zrastle in dozorel je na naših tleh. Socijalizem je le vnanja olupšava, dejal bi naučna fizijognomija nihilizmovs. Naučne teorije, razrušiteljni nazori knjig in knjižic, vsa zborovanja in posvetovanja v Švici in v naših domačih zakotjih; vse to daje le vnanjo obliko vedno spremljajoč veliko nihilistično reko, grozečo kot morski naliv razdjati plotove našega socijalnega in državnega življenja.“

(Resnično. Kmalu po sprejetju krščanstva se je na Ruskem vdomačil bizantizem, ki je sicer s početka prav uborno rastle, a potem, ko je uničil mogočno vzhodnje-rimsko cesarstvo, pogнал kurenine globoko v rusko zemljo in vzrastel v veliko drevo, katerega cvet se je oplodil pod vplivom francoske enciklopedistične literature in zdaj donaša sad, ki ga po Turgenjevu imenujemo nihilizem.)

Nihilizem se je rodil v kužnem ozračju naše vsakovrstne spridenosti: družinske, državljanske in državne. Krščanstvo je za večino omikanih že zdavnaj postalo formalno izpovedanje; cerkev — skoro državna naprava.“

(Dobo, od ktere sem je cerkev državna naprava, lahko natančneje določimo, namreč od tačas, ko se je katoliška vera zamenila s pravoslavno in sicer do XVIII. stoletja je bila cerkev skoro (na pol) državna naprava, pozneje pa, vzlasti od tačas, ko je Peter Veliki ustanovil „svjatejšij sinod“ popolna državna naprava. Nevesti Kristusovi se je vzela vsa plemenitost, svoboda in veljavnost, ponižala

se je v pasterko, ki bi imela pomen le kot politično orodje. Duhovniki niso dovolj izobraženi in ker morajo pri pičli plači še ženo in kopo otrok rediti, navadno zelo ubožni; povsod se prezirajo.)

„Vsed najbolj naprednejših teorij sedanje pedagogike smo duhovstvo odstranili od narodaega vzgojevanja. Posvetni učitelji naj tadaj navdušujejo mladino za vero v previdnost božjo in za ljubezen do bližnjega!

„S cerkveno veljavo se je odstranila tudi družinska. Z jedne strani se je očetom in materam zdelo zelo pripravno znebiti se težkih in velikih družinskih dolžnost, z druge strani se pa otrokom niso manj nepripravna zdela „práva do neodvisnosti“ in njih „osvobojenje od podložnosti starcem, ki so svojo dobo odživeli.“

„Veste li, da je naša mladina naša prihodnost? Kaj pa je to mladina? Težko je natančno določiti. Naši učenci so naša prihodnost. Zategadelj se je v našem žalostnem državljanskem ozračju nabralo veliko mladenčev zelo ognjevitih in zelo nepremišljenih, želeč vae reformirati in vse predelati.

„Razmere med ženo in možem, med roditelji in deco, med načelniki in podložniki so se preresetavale in razlagale. Zatem je prišla vrsta na socijalne in državne naprave; te so se rešile in določile še hitreje in še bolj brez ugovora.

„Vse stare oblike se de jure še nahajajo a de fakto so že davno odstranjene. Od verskih družinskih in državnih načel ni ostalo nič, ostal je le naš vseruski praktični nihilizem. Ko se je v Rimu vsa pravstvenost odstranila in je vladal tudi nekak nihilizem, so augurji mogli brez smeha gledajoč drug drugemu v oči vršiti svoja ugibanja. A mi Rusi smo veliko bolj delikatni. Mi tega ne moremo... V celej Rusiji se dobi komaj dvojica, ki bi se brez samopridnosti, dobrovoljno, ne imejoč za to plače in ne pričakujoč raznih ugodnosti za se, jela potegovati za veliki duhovni pomen vere, za svetost družinskih vezi, za svetost postav in veličje državne ideje.“

„Najbolj je razširjeno prepričanje, da so vse to koristne reči, ki se še nahajajo in recimo, ki se morajo nahajati ali vneto in iskreno ljubiti in se potegovati za vse te „pred re-

vse, kar je vzvišenega na tem svetu, bazilika sv. Petra. (urbis et orbis mater!)

15. Piazza di Venezia. Imenuje se po velikanski palači, ki obdaja ta trg, ker je bila od papeža Pija IV. v 1594 l. darovana beneški republik. Palača je bila sezidana od Bernarda da Lorenzo z velikanskimi ploščami, ktere so vzeli od zidovja velikanskega Kolo-seja. V njem so stolovali nekteri papeži v srednjem veku, ter je imel podzemeljsko zvezo z samostanom sv. Marije Device na nebeškem altarju, (S. Maria in ara coeli), zarad pogostnih ljudskih puntov. Sedaj je palača sedež in tudi lastnina Avstrije, kjer biva njen poslanec. Visoko na zidu visi krasen, velik dvoglaven orel, grb Avstrije, obdan z grbi vsih avstrijskih kronovin. Menda visi zdaj nalašč tako visoko, da je bližej strehi nego tlam, ker ga je rimska druhal 21. marca 1849 l. kakor tudi 1859 in 1866. raz zida vrgla. Poleg tega ste še dve palači; na desni v kotu „palazzo Ranuzzi“, zdaj lastnina Karla Bonaparta; na levi pa „palazzo Torlonia“, pred Bolognetti, obsega gledišče, slikarije in kipe stare in nove dobe; le s posebnim dovoljenjem si sme ptuj popotnik te znamenitosti ogledati.

(Dalje prih)

formo bivše reči“ — to... to je nekako absurdno.“

„Za to so se potegovali in se še potegujejo gospodje v pravstvenem oziru tako odurni, kakor Askočenski, Katkov, Meščerski s K^o. Liberalnemu in pravstveno nepopačenemu človeku je nekako mrzko v takej družini. Recimo, da je res mrzko; se je pa li treba, ogibaje se naših konservativcev, zaganjati v vrtnec?“

(Mi sicer ne vemo, kako živita Katkov in knez Meščerski v pravstvenem oziru, ali reči moramo, akoravno vemo, da sta katoliški veri strastna sovražnika, da sta njiju časnika „Moskovskija Včelomosti“ in „Grazhdanin“ najbolj poštena ruska politična lista, ki vsaj pravoslavje toplo zagovarjata, med tem ko skoro vsi drugi listi pravstvenost in vsako pozitivno vero spodkopavajo. In ravno liberalni časnik „Luč“, ki ga tu citiram, prinaša poleg marsikaterih dobrih socijalnih in ekonomičnih spisov prevode najbolj polzkih francoskih romanov od Zola, Vast-Ricourda i. dr.)

„Kaj vzdržuje in uravnava ruskega državljana, delajočega v ozračju sedajnega praktičnega nihilizma? Pravstvenih ovir ni nobenih, ostanejo tedaj samo mejniki civilnih in kazenskih postav. A kaj pomenijo oni?! O Bože veliki! Ako mi ne verujemo v Boga in svete verske skrivnosti, kak pomen naj imajo za nas cerkveni obredi? Cerkev je v našem srci in če je tam ni, če je v srci sama pohotnost, kaj naj pomenijo molitve, prepevanja, dim iz kadih in povzdignene roke?! Nič, potrata časa.“

„Ako so vsa družinska načela odstranjena v srci in umu, kak pomen ima še zdaj de jure veljavna družinska vez? Nikakeršnega. Vidiš, to je le sožiteljstvo (skupno prebivanje) dveh oseb, ki se pa sicer ne brigade dosti jedna za drugo; to je — detorojenje, dejanje neprijetno in drago, ki se pa mora trpeti kot neizbežno zlo. Otroci, ki so odrastli pri taci emancipiranih razmerah med roditelji, se vedo do taci emancipiranih očetov in mater tudi po emancipiranem načinu. To je naš verski in družinski nihilizem.“

(Omikani nemale vere, prosto ljudstvo je pa zelo verno, a duhovnov večjidelj ne spoštuje. Vera vpliva pač kmetu na duha a ne na srce. Marsikateri bi se radi dal umoriti, nego da bi v petek meso jedel ali da bo strast, ki se v njem zbudi, zatrl, se ne smemo zaneesti. Vedno bo ostalo resnično, kar pravi de Maistre: Vpliv vere na ljudstvo je vedno v naravnostni razmeri z veljavo, ki jo njeni duhovniki zaslužijo in uživajo.)

„V praktičnem državljanskem življenji je podobai nihilizem še globlji in zahteva še več žrtev. Kasir krađe, ker se mu zdi, da bi bili državni denarji tudi brez njega ukradeni in zategadelj je bolj, da jih on ukrade, nego bi jih drugi. Železnični stavitelji, delničarji, razni židje nečejo poznati postav, sodijo po svoje, grabijo po svoje.“

Potem pripoveduje list, kako se je nikolajevska in moskovsko-kurska državna železnična proga v pravem pomenu darovala privatnim društvom se ve z raznimi zvijačnimi manipulacijami in stipulacijami in misliti si moremo, da, ko se je veliko, veliko milijonov državnih denarjev zavrglo, državni uradniki niso ravno subit ostali.

„Ker se je patrijotizem, kot predsodek starega časa odstranil, vlada jedino le žejja živeti, živiti se, naj velja kar hoče; vladata neomejeno grabež in krađež. Oglejte si rusko življenje in spoznali bote, kako resnične in svete so besede carjeve, da je grabež — korenina zla. Da bi se tatvina iztrebila! Vsakem

niti ter postaviti na kraj, kjer stoji zdaj, 1589. Na koncu trga sta dva obširna marmornata polokroga za vodoshrambo ozaljšana z vodometi, kipi stebri idr. Nad severno vshodnim vodometom se raztegujejo lepi drevoredi in sprehajališča, ozaljšani s kipi in stebri do prekrasnega sprehajališča na griču Pincio. Iz tega trga pelje naj daljša prekrasna in najbolj obhojena ulica Corso, po kateri se vozi pogosto tudi sedajni kralj usurpator Humbert s kraljico Margerito. Na obeh straneh trga, kjer se začinja Corso, ste dve krasni, pa o času našega bivanja zaprti cerkvi, ki ste od zvanaj ena drugej v vsem podobni, kakor jajce jajcu. Eoa se kliče s. Maria in monte santo (M. B. na sv. Gori); druga pa „chiesa dei miocoli“, (cerkev čudežev.) Še tretja tudi materi Božji posvečena, je na tem trgu blizo mestnih vrat „porto del popolo“, ter se imenuje: „S. Maria del popolo“. Je menda tudi zaprta, kakor jih je še mnogo drugih v Rimu od sedajne brezbožne „parlamentarne vlade“!

14. Trg sv. Petra, o katerem je bilo že pred govorjenje, je najkrasniši in veličastniši, ker ga krasijo poleg 2 polokrožnih velikanskih arkad, (ali lop na stebrih): obeliska in dva vodometov vaticanske palače; pa nad

zvestemu sinu domovine mora biti naloga preganjati tatove. Ko zginejo tatje, zgine tudi socialni nihilizem.“

„Z jedne strani nekaznivost grabežev, predrznost grabiteljev, njih veljava v društvu — to je, ki vabi mladino na pot zanikovanja; vesolno dejansko zaničevanje postav, administrativna samovoljnost, na častnih mestih v društvu cele kohorte židov in postopačev, ne imajočih za domovino družih zaslug, kakor celo vrsto tatinskih podvzetij — to je, ki vsak dan, vsako uro popolnjuje vrsto socialnih nihilistov.“

V resnici žalosten položaj, še žalostnejše je pa, ker ne vidimo nikjer prave podlage, na kateri bi se dalo z vepehom reformirati. Dve resnici ste, pravi de Maistre, ki se nam vsiljuje, če preišljujemo vero s političnega stališča; prva: ljudstvo mora imeti vero. To nam vsi pritrjujejo; ali druga je ravno tako neovrgljiva, ako tudi manj znana in še manj priznana: vsi spadajo k ljudstvu. Obojega pa pogrešamo na Ruskem. Omikanim je vera le politično sredstvo, da se ljudstvo na ujudi drž; priprosti pa imajo vero ali ta vera ni živa in zagadelj ne vpliva dovolj na srce.

Tedaj je le dvoje mogoče: Ruska s Peterburgom bo razpala kakor je G.ška s Konstantinopljem, ali se bo pa povrnila v naročje katoliške Cerkve. Ali kolikor poznamo rusko publicistično in knjižno literaturo, poslednjega po naravnem potu še ne moremo kmalu pričakovati, upamo pa, da Bog naroda, ki Mater Božjo tako zelo časti, ne bo zapustil.

Politični pregled.

V Ljubljani 8. septembra.

Avstrijske dežele.

Z Dunaja. O priliki, ko je bil Črnogorski knez na Dunaju, so ugibali to in uno. Oficijozen list sedaj pove, da se je knez pogajal zsrad odškodnine, katera se mu ima plačati za prevzitek begunov iz Krivošije in Črnogore. Pripoveduje se, da so se nekako porazumeli.

Presvitlega cesarja dostojno sprejeti delajo povsod velikanske naprave. Na Predelu, meji Koroškega in primorskega bodo postavili slavolok in paviljon. Slavoloke bodo postavljali tudi drugod, koder se popelje cesar. V Bovcu, k er bode pondeljek cesar prenoči, se tudi pripravljajo za slovesen sprejem, in pripravnavajo gostilnico na pošti, kjer bode prenočišče. Zvečer bode bakljada z godbo in petjem, vdeleževali se bodo župan, čitalnica, društvo veteranov i. dr. Na trgu, kjer je gostilnica pri pošti bodo zažigali umetalni ogenj, in po gorah bodo goreli kresovi.

V torek 12. t. m. zjutraj ob 7. uri se odpeljejo cesar iz Bovca proti Gorici, kjer dojdejo zvečer ob 1/2 6. uri in ostanejo v sredo. V četrtek 14. t. m. se ob 1/2 9. uri dopoldne iz Gorice odpeljejo proti Divači. Pred poludnem so v Rakitovcu, ob 1/2 2. uri v Paznu, ob 4. uri v Dinjanu, ob 1/2 6. uri v Polji, kjer ostanejo v petek in soboto. V nedeljo 17. t. m. se že ob eni čez polnoč odpeljejo po morji v Trst, kjer ostanejo 17. 18. in 19. t. m. V torek 19. t. m. zvečer ob 8. uri pa se odpeljejo iz Miramara skoz Ljubljano. Pragersko, Kaniže, Pešt v Göllö kamor dojdejo v sredo 20. t. m. 1/2 12 ure. pred poludnem.

„Klugenfurt. Zeitung“ objavlja program o prihodu presvitlega cesarja. V petek 8. septembra so prišli cesar ob 5. uri popoldne, sprejmo jih na kolodvoru: deželni

odbor in mestna občina; zvečer bakljada pevskih društev, požarne straže, dosluženi vojakov, katoliškega rokodelskega društva, potem godba (serenada.) V saboto 9. t. m. Zjutraj budnica, predstavljajo se civilne in vojaške oblasti in duhovščina, plemstvo in javne korporacije; ob 11. uri ogled uradov, javnih in obrtnih zavodov; ob 1. uri ogled spominka Marije Terezije na Novem trgu, potem mestnih šol, dekliške delavne šole, ljudske kuhinje, norišnice, občne bolnišnice, Rajzerjeve tovarne za svinčeno belino, tovarne alpinske družbe in c. k. tobakarnice; ob 4. uri popoldne obiskovanje ljudske veselice na Križni gori in streljanje koroških strelcev na streljišči, potem obed in zvečer splošna razsvitljava, stolp mestne farne cerkve se razsvitljuje z bengalskim ognjem. V nedeljo 10. septembra splošno zaslhanje; ob 11. uri ogled sirotišnice, garnisonske bolnišnice, uršulinskega sirotišča, elizabetinske bolnišnice. zavoda gluhonemov, deželne hiše in muzeja, potem pa suknarije v Botrinjah. Po obedu obiskovanje slovesnosti na jezeru v Poričanah. Koroška hranilnica je dala 1000 gid. da se razdele o priliki Najvišega obiskovanja in 200 gid. za dobitke pri streljanji.

Iz Trsta se razglša dne 4. t. m. Svitle cesar pridejo 17. ob 8. uri v Miramar (a ne ob 6, kakor je bilo prej povedano). Cesarjevič in soproga prideta 16. t. m. ob 6. uri 40 minut na večer v Miramare. O prihodu presvitke cesarice še ni nič gotovega znano. — Nju Veličanstvi bodo prebivali v prtiličji, a cesarjevič in soproga v malem Šarlotinem gradu.

Tudi poprej povedan program tržških svečanost bode nekaj spremenjen. Nju Veličanstvi bodo gledali splavanje „Meduse“ 18. t. m. To se bode vršilo posebno slavno. Lloydov arsenal bode slovesno ozališan in pred poslopjem ravnateljstva bode velikanski šotor za Nju Veličanstvi. Mil. monsig. Glavina bode izvršili slovesnost krščevanja. Slavnostni ples na morji bode 17, na ladiji Berenice, velikanska barka bode na pokrovu vsa gladka za plesišče. V sredi bode šotor za Nju Veličanstvi. Barka bode električno razsvitljena.

K vojaškim vajam v **Wratislavo** (Breslau) 10. septembra pojdeti cesarjevič in soproga, nadvojvoda Janez Salvator; navzoči bodo tudi tam pruski prestolonaslednik s soprogo, ruski veliki knez Vladimir in soproga in več drugih udov slavni vladarskih rodovin na Nemškem. — Nemški cesar bode tedaj tam zbral celo vrsto vladarskih rodovin.

V Trst so prišle 6. t. m. mlade princezinje iz Črnogore. Pozdravil jih je dvorni svetovalec pl. Rinaldini. Zvečer so šle s kurirskim vlakom na Dunaj.

Iz Zagreba 5. septembra. Hrvaški deželni zbor bode sklican na 5. oktobra. „Agr. Ztg.“ razglša: Včeraj (4. t. m.) so se sešli vsi trije načelniki odsekov pod predsedništvom bana, ter je bilo sklenjeno, osnove o prenapredbi uprave, katere imajo izdelati posamezni načelniki predložiti komisiji v to sklicani. Vlada se bode še le potem odločila in označila svoje stališče napram predlogom, ki se imajo predložiti v potrjenje. Dosihdob so štiri take osnove: Prenaredba gospodarenja (uprave) da se vpelje županijska oblast za drugo stopnjo, potem osnove o plači vradnikov in ustroja (organizacija sodnij in državnih pravdnistev in poslednjič novela k šolski postavi.

Iz Prage 6. septembra. Za župana je bil izvoljen Dr. Czerny, dosihmal župana namestnik s 66 glasovi izmed 73.

Nadžkof Sembratovič se je pri

cesarju odpovedal svoji časti. Rusinski duhovščini je razposlal pastirski list natisnjen v Rimu, kjer pove, da so ga sv. Oče zarad neporazumljenja poklicali v Rim. On je vpricho papeža, ki so ga sprejeli, in vpricho predsednika propagande, kardinala Simeoni razjasnil položaj Rusinov v Galiciji, razlagal je tudi okrožnice, ki so v Lvovski škofiji izšle. Sv. Oče so bili s tem zadovoljni, konečno so blaposlovili metropolita, rusinsko duhovščino in rusinsko ljudstvo.

Iz Lvova 4. septembra. Deželni zbor je bil otvorjen 4. t. m. po slovesni službi Božji ob 12. uri. Deželni glavar je omenil ugodnega položaja v denarstvu, mislilo se je, da bode kaj ostalo, a huda povodenj je mnogo krajev zalila, ljudem se trda godi, treba jim bode pomagati iz deželnih pripomočkov, treba bode tudi skrbeti za vrvanje rek. Ozirati se gre tudi na obrtnijo v deželi, poljedelstvo ne redi prebivalstva. Ako se ne bode izdelovalo za izvoz, dosti, da se bode izdalo za deželne potrebe. Šolstvo napreduje počasi a stalno, morda bi hitreje napredovalo, ako bi se v prvi vrsti gledalo na osnovo novih šol, a potem še le na razširjenje že obstoječih, in se od ljudske šole ne tirjalo toliko, a namesto tega naj bi imel vsak kraj svojo šolo. Matica poljska skrbi za izdajo potrebnih šolskih knjig in zasluži podpore od deželnega odbora.

C. kr. namestnik omeni tudi velike nesreče, ki je zadela deželo, omeni tudi, da so cesar prvi darovali 5000 gl., treba bode ljudem pomagati, našteva postave, ki so bile potrjene, v prihodnjem letu že ima biti na vseučilišči stolica za poljski jezik i. dr. V prihodnji seji se bode predložil vladni predlog, da se poravna razmera državnega zaklada s gališkim deželnim zakladom.

Poslanec Dziedusicki predlaga nujen nasvet, naj se ponesrečenim krajem dá 10000 gl. iz deželnega premoženja. Deželni zbor je sprejel ta nasvet in izročil predloge deželnega odbora izvoljenim odsekom.

Seja je bila tudi v sredo.

Vnanje države.

Iz Francoskega. Ker se imajo ob kratkem šole začeti in se brezverska šolska postava upejuje, ne vedo, kako bi se stariši izrazili, ali hočejo svoje otroke pošiljati v verske ali v državne šole. Ob kratkem rečeno, cerkveno misleče nadlegujejo, kolikor morejo, da bi jim obtežili in ubranili vpisovanje svojih otrok v verske šole.

Iz Rima 6. septembra. Za papeževga poročnika v Parizu je imenovan Czaki-ja, de Reudi, nadškof v Beneventu r. 1847.

Pogodba med **Angleško** in **Turško** je sklenjena in podpisana; 5000 mož pojde v Egipt. Anglež Baker-paša je imenovan za drugega poveljnika turške vojske, ki je namenjena v Egipt. — Razglas sultanov dolži Arabi-pašo, da je on kriv, da so Angleži streljali v Aleksandrijo in iz bark stopili, kar je poslednjič dalo povod vojni. Razglas povdarja, da se ima ohraniti veljava namestnemu kralju.

Lesseps je govoril v Parizu, ko so ga sprejeli te-le besede: Očitati so mi, da sem sovražnik Angležem a prijatelj Arabiju. Jaz sem le ravnal, kakor prijatelj in branitelj suškega kanala, ki je za vesolstvo. Kar se Arabija tiče, ki ga razglšajo za barbara, moram spoznati, da je on jedini, ki brani neuralteto kanala, in da se imamo njemu zahvaliti, da kanal ni poškodovan in da je ostal odprt barbam vseh narodov.

Domače novice.

V Ljubljani, 9. septembra.

(Presojevalci za tržaško razstavo) snidejo se prvič danes, in naznanjati moremo, da so imenovani med drugimi tudi vsi od kranjskega podružnega odbora nasvetovani gospodje, namreč: a) za rudarstvo in fužinarstvo W. Goll, c. kr. deželni gozd. nadzornik, k) za naravne in umetne rudninske vode in kemične obrtnije Julij pl. Trnkóczy, lekar v Ljubljani, c) za rudninske izdelke Herman vitez Gutenberg, gozd. svetovalec v Trstu, in Iv. Murnik, kranjske trgovske in obrtnijske zbornice tajnik v Ljubljani.

(Vdovsko učiteljsko društvo) je imelo 5. t. m. svoj občni zbor. Kakor običajno je bila ob 8. uri sv. maša pri sv. Jakobu, in potem ob 9. uri razprave društvene v dvorani čitalnice. Predsednik društvu je uže od l. 1870 bivši deželni nadzornik dr. Anton Jarec, tajnik in blagajnik pa bivši mestni učitelj M. Močnik. Iz malega je vzrastlo veliko in društvo, ki se je začelo l. 1861 s pičlim vstanovnim kapitalom, ima že sedaj premoženja 41.909 glđ 66 kr. in zato razen svojih dolžnosti tudi vsako leto nekaj miloščine deli — onemoglim udom v kaki izvanredni potrebi. In tako je bilo tudi letos. G. predsednik primerno nagovori navzočne ude; tajnik in blagajnik pa razkazuje stan društva in pojasnuje predloženi račun, ki je bil tiskan in udom poslan. Udov šteje društvo sedaj 66. — Res pičlo število komaj četrti del vseh kranjskih učiteljev. Ko se je društvo pričelo l. 1861 je tadanji škofijski nadzornik v. č. g. Zavašnik učitelje nekako moralno silil, da so društvu pristopali, razen mestnih učiteljev ljudski učitelji tačas niso imeli pokojnine. — Pristopali so tudi ta čas duhovni kot podporni udje in nekateri na jeden pot, drugi pa vsako leto nekaj darovali društvu. Tako je trajalo do l. 1868, ko so izšle nove šolske postave. Darovi od preč. duhovščine so odsihdob po malem vsi nehali, g. šolski nadzornik Zavašnik odstopi predsedništvo društva bivšemu ravnatelju g. Karolu Legatu, in ko je odhajal ta gospod v Novo mesto za korarja, izvolili so si učitelji dr. Antona Jarca, ki je bil tačas c. kr. deželni nadzornik, za predsednika. Ta gospod je sicer rekel, da on vsekako hoče varovati koristi učiteljev, uže po svoji službeni dolžnosti, a poslednjič je prevzel na prošnje učiteljev predsedništvo, zaupanje v društvo se je zopet povzdignilo, premoženje raste od leta do leta, tako vodi gospod dr. Anton Jarc še dandanes društvo. (Konec prih.)

(Porotniki.) Za glavne obravnave III. letošnje porotniške sesije, ki se prične dné 11. septembra pri tukajšni c. k. deželni sodnji izžrebani so naslednji glavni porotniki gg.: Nik. Spindler, hiš. posestnik v Ljubljani; Fr. Lukmana, hiš. posestnik v Ljubljani; St. Polak, usnjar v Tržiči; J. Justin, posestnik v Nadgorici; Iv. Goslinčar, gostilničar in posestnik v Vevčah; A. Rus, posestnik in trgovec v Št. Martinu; Val. Telban, posestnik in gostilničar na Brezovici; Ant. Starč, posestnik v Mengiši; Jakob Nekrep, trgovec v Ljubljani; Iv. Röger, hiš. posestnik v Ljubljani; grof Alf. Auersperg, zasebnik v Ljubljani; Ant. Urbanec, posestnik v Zadrugi; Viljem Schffer, kupec z ogljem v Ljubljani; Josip Lozar, kramar v Ljubljani; Mihael Rancinger, posestnik Pod Korenom; Josip Kuhar, blagajnik pri banki v Ljubljani; Makso Krenner, vodja kranj. stavbenega društva v Ljubljani; Ig. Javornik, posestnik in usnjar na Vrhniki;

Leop. Bürger, trgovec v Ljubljani; Ant. Prelesnik, deželni oficijal v Ljubljani; Lovro Vodnik, kamenosek Podutikom; Frid. Seunig, trg. knjigovodja v Ljubljani; Anton Gaber, posestnik v Škofji Loki; And. Kremžar, upravitelj civ. bolnišnice; J. Kobler, posestnik v Litiji; Jakob Čuden, c. k. stotnik v pokoji v Vnanjih Goricah; Edvard Dolenc, posestnik v Oreliku; Jos. Bartel posestnik v Ljubljani; Albin Slitsher, trgovec v Ljubljani; Franc Koščak, posestnik na Grosupljem; Franc Petca, hišen posestnik v Ljubljani; Franc Dolenc hišen posestnik v Kranji; Josip Brus, posestnik in trgovec v Dolenjem Logatci; Karl Malli, usnjar v Tržiči; Herman Harisch, trgovec v Ljubljani; Anton Pretner, hišen posestnik v Ljubljani; — Porotniki namestniki: Kolman Miglar, čevljarsk mojster, Primus Lamprecht, hišen posestnik; Egid Bončar, pekarsk mojster; I. Iber trgovski komi; Franc Slovska, hišen posestnik; V. Čamernik, kamenosek — vsi v Ljubljani.

(Zoper nevarnost ognja in požarov) priporoča naše deželno predsedništvo okrajnim glavarstvom posebno skrb ter jim je te dni razposlalo ukaz naj po vsej moči gledajo na to, da si bodo vse občine preskrbele vredjeno čuvajstvo ali policijo zoper ogenj, zlasti pa točno izvrševale deželno postavo od 15. sept. 1881, in skrbele za redne ogleda, snaženje dimnikov, ponočne čuvaje, potrebo vodo, brizgalnice in drugo gasilno orodje itd. Tudi zaukazuje silo in kazen rabiti zoper občine, ki bi bile v tem oziru nemarne ali bi se branile izvrševati dane jim ukaze. Naj pri tej priliki hvalno omenimo občine Sodražke. Omenjena občina naročila je namreč ta teden pri g. Samassu 19, rečem devetnajst brizgalnic večjih in manjih, 1 za 900 glđ., 3 po 500 glđ. 5 po 97 glđ. in druge ročne po 27 glđ. Vsaka vas sodražke občine bo imela po eno ali dve brizgalnici. Ta občina pač zasluži, da bi jo posnemale druge, in si, če ne 19, naročile vsaj eno brizgalnico, ktera se še marsikje čisto pogreša.

Razne reči.

— Duhovske premembe v ljubljanski škofiji: g. Erjavec Matija, kurat v Šturji je prezentiran za dekana v Vipavi; č. g. Fr. Groznik pa pride za beneficijata v Št. Vid pri Zatičini.

— Stolna cerkev v Djakovem, katero so že delali mnogo let, bode sedaj blagoslovljena.

— Za popravo farne cerkve v Šmartnem pod Šmarogoro so cesar iz lastnega premoženja darovali 150 glđ.

— † Č. g. Andrej Kozjek, fajmošter v pokoju, je 7. t. m. v 82. letu svoje starosti umrl. Pogreb njegov bil je danes zjutraj v Šmartnem pri Litiji. Izmed njegovih sošolcev živi zdaj le še preč. g. kanonik Franc Kramar v Ljubljani.

— Bosna in Hercegovina šteje: 1,157.727 prebivalcev med temi je 448.613 mohamedanov, 496.261 Srbov, t. j. nezedinjenih Grekov, 209.391 katolikov in 3462 židov. Glavno mesto Sarajevo broji 14.848 mohamedancev, 3747 Srbov, 2077 španjolskih židov in 698 katolikov. V tem številu uradniki niso vštet.

Telegrafske denarne cene 7. septembra.

Papirna renta 76.85 — Sreberna renta 76.85 — Zlata renta 95.20 — 1860letno državno posojilo 130.70 Kreditne akcije 311. — London 118.25 — Ces. kr. bankini 5.62 — 20-frankov 9.44.

Tržne cene v Ljubljani.

6. septembra.

Pšenica banaška hektoliter 9 gl. 45 kr.; domača 9 gl. 57 kr. — rež 5 gl. 28 kr.; — ječmen 4 glđ. 12 kr.; — oves 2 glđ. 87 kr.; — ajda 5 gl. 44 kr.; — proso 5 gl. 08 kr.; — koroza 5 glđ. 77 kr.

Javne dražbe.

12. septembra. 1. eks. držb. pos. Janeza Pečar iz Vrha 280 glđ. Litija. 1. eks. držb. pos. Marije Pintar Veliki Vrh 669 glđ. Litija. 1. eks. držb. pos. Jozefa Jaklič iz Podgorice. Lašiče. 3. eks. držb. pos. Marjete Bole iz Klenka 434 glđ. Postojna.

13. septembra. Eks. drž. užitnih pravic Jozefa Zaverca iz Rakovnika 720 gl. Ljubljana. 1. eks. drž. pos. Marjete Stariha iz Gaber 80 glđ. Metlika.

Umrli so:

V bolnišnici:

31. avgusta. Marjana Bizjak, 28 let.
1. septembra. Ana Jezeršek 52 let, rak.
Anton Švigelj, 3 leta, vodenica.
4. septembra. Neža Hribar, 50 l., jetika.

Za romarje

je prav pripravna saj v nekaterih krajih
Trojna božja pot
s svetimi stopnicami (stengami) na
Kranjskem.

Vredil g. A. Žlogar; z dovoljenjem vis. čast. škofištva v Ljubljani.

Nevezana 30 kr., vezana v polplatnu z zlato obrezo 50 kr. in vse v platnu z rudečo obrezo 60 kr. Kdor za prodajo na stotine knjižic vzame, jih dobi mnogo cenejše.

Prvi del navaja zgodovinska sporočila o treh božjih potih s sv. stopnicami na Kranjskem: o sv. Joštu pri Kranji, o Novi Stifci pri Sodršici in Žalostni Gori pri Mokronogu.

Potem sledi nekaj molitev, n. pr. k Materi Božji 7 Žalost, litanije in pesem k žalostni M. B. Navk o počenjenji in obiskovanji sv. stopnic. Potem preišljevanje pri vsaki sv. stopnici in konečno nekaj molitev z odpustki, n. pr. pred sv. Križem, o sedanjih nevarnostih cerkve in kraji izdihljeji.

Razun zgodovinskega dela je knjižica povsod pripravna, kjer koli se častijo sv. stopnice. (3)

Založila in prodaja

Katoliška bukvarna

v Ljubljani, na stolnem trgu št. 6.

Veliki trgovec

G. Milessich

v Trstu

razpošilja s poštним povzetjem v malih povezkih po 4³/₄ kilo poštne prosto na vse kraje Avstrije in Ogerske tako po nizki ceni, kakor na debelo in sicer:

Kava	Ceylon, naj bolj izvrstne	1 kilo po gl.	1.70
	Ceylon perl, zelenkaste	" " "	2.—
	Manila, svetlo-zelenkaste	" " "	" "
	naj bolj izvrstne	" " "	1.60
	Kuba, debelozrnate, naj	" " "	" "
	bolj izvrstne	" " "	1.75
	St. Domingo	" " "	1.48
	Java, svetlozelene	" " "	1.42
	Java zlate, izvrstne	" " "	1.54
	Santos, naj bolj izvrstne,	" " "	" "
zelene	" " "	1.36	
Rio, izbrane	" " "	1.30	
Riža, izvrstnega	" " "	—40	
" Rangon I	" " "	—36	
Namiznega olja (Aixer) v	" " "	" "	
kositarskih posodah po 4	" " "	1.28	
Namiznega olja od Monte	" " "	" "	
st. Angelo	" " "	1.15	
Makaroni napolitanski 4 kilo vkup po	" " "	—56	
Zadnjič dišavo, južno sadjiče, žafran, čokolade in vse druge izbranosti za kuhinjo in na mizo kolikor mogoče po nizki ceni. Kdor želi izkaz raznih cen, se mu bode takoj poslal. (3)	" " "	" "	

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.